

**Образложение за задржувањето на стапката на противцикличниот
заштитен слој на капиталот за изложеностите на банките во
Република Северна Македонија на 1,75%**

(„Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 270/24)

Врз основа на редовната квартална оцена на системските ризици, којашто ги вклучува податоците за третиот квартал од 2024 година, вклучително и последните расположливи податоци, Извршниот одбор на Народната банка донесе одлука да не се промени висината на **стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите на банките во Република Северна Македонија, односно таа да се задржи во висина од 1,75% од активата пондерирана според ризиците и во првото тримесечје од 2026 година**. Стапките на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите на банките кон клиенти од други земји ќе се применуваат во согласност со висината на стапката којашто е утврдена од надлежниот орган на другата земја.

Според регулативата, оцената на цикличниот системски ризик за утврдувањето на висината на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во С Македонија вклучува анализа на основниот¹ и на дополнителните показатели за системски ризик. Основниот показател е постојано негативен и тој не претставува основа за носењето одлуки за оваа макропрудентна мерка. Со најновото квартално преоценување се заклучува дека кредитирањето забрзува во услови на олеснување на кредитните услови и зголемување на побарувачката на кредити, така што растот на годишна основа во третиот квартал изнесува 7,5% и е повисок од растот од 6,5% на крајот од вториот квартал во 2024 година. Сепак, вредноста на основниот показател, односно отстапувањето на стапката на кредитите (кредити/БДП) од нејзиниот долгорочен тренд и натаму е во негативната зона и дополнително се продлабочува, така што во третиот квартал од 2024 година изнесува -3,0 процентни поени. Стапката на инфлација и натаму се стабилизира, а монетарната политика започна да се нормализира преку намалување на каматната стапка на благајничките записи. Растот на цените на становите во третиот квартал од 2024 година забави и изнесуваше 8,0% на годишна основа, но и натаму има умерено висока вредност и е над долгогодишниот просек, а и најновите податоци за последниот квартал од годината покажуваат повторно забрзување на растот на цените на становите.

Банкарскиот систем е стабилен, со ниско системско остварување на кредитниот ризик, како и соодветна и стабилна солвентност и ликвидност. Отпорноста на банкарскиот систем на различни шокови е потврдена со резултатите од редовните стрес-тестови. Стапката на адекватност на капиталот во третиот квартал од 2024 година изнесуваше 19,0%, што е историски една од највисоките стапки. Застапеноста на нефункционалните кредити во вкупното кредитно портфолио е ниска веќе подолг период и се одржува на нивото од околу 3%. Квалитетот на кредитното портфолио на претпријатијата се подобри и во третиот квартал се сведе на историски најниското ниво од 3,5%, додека на домаќинствата забележа мало влошување и

¹ Според регулативата, доколку основниот показател, односно отстапувањето на стапката на кредитите (кредити/БДП) од нејзиниот долгорочен тренд, е еднакво или помало од 2 процентни поена, противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија изнесува 0%.

изнесува 2,6%. **Профитабилноста и натаму се подобрува, иако двојно побавно отколку во претходната година**, а вредностите на показателите POAA и POAE достигнуаа 2,6% и 20,2%.

Редовната квартална прецена укажува дека засега нема потреба за зголемување на ПЗСК, односно се предлага задржување на неговата висина од 1,75% и во првиот квартал од 2026 година. Народната банка и натаму внимателно ќе ги следи системските ризици и ќе ја преоценува висината на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот на редовна квартална основа. Притоа, во случај на значително остварување на ризиците во билансите на банките, имајќи ја предвид природата на противцикличниот заштитен слој на капиталот и насоките на релевантните европски институции, Народната банка може да ја оцени и потребата од негово делумно или целосно ослободување, како поддршка на работењето на банките при евентуални неповолни сценарија.